

Lov skozi čas

Matevž Jakolič

Udeleženci lova na divjega prašiča leta 1935: Jožko Demšar, Edo Thaler, Polde Veber, Franc Vidmar, Francelj Kemperle, Filip Gartner iz Jelovice in Miha Šmid. Foto: arhiv Dragice Demšar

Lov je ena najstarejših dejavnosti človeškega rodu. Skozi čas se je spreminjal in odražal potrebe in stanje družbe svojega časa. Na začetku potreba po dodatni in močnejši hrani, kasneje preraste v statusni simbol, šport in zabavo za prosti čas ter gospodarsko in v zadnjem času tudi naravo-varstveno dejavnost.

Od pradavnine do srednjega veka se način in tehnika lova nista kaj dosti spreminjala. Izkopane jame, v katere so lovci naganjali divjad in jo potem usmrtili. Na začetku zgolj slučajno pobran material, s časom pričinja dobivati oblike in tako pridemo do orodij in orožij različnih vrst in oblik. Kamenje, lesena krepela in večje kosti so bili najpogostejša lovska sredstva naših prednikov. Marsikatero se

uporablja še danes. Nož, sekira, kopje, sulica, ost so le nekatera od njih, roko pa je človeku najbolj podaljšal lok. Z iznajdbo smodnika točnost zadetkov prvih mušket in pušk ni mogla konkurirati loku.

Največ sprememb v načinu lova pa je vsekakor prinesla udomačitev človekovih najboljših prijateljev psa in konja, pozneje pa tudi ptic ujed, slonov in morda še kakšne druge vrste živali. Vendar se glede pomembnosti za lov pri nas te nikakor ne morejo primerjati s prvima.

Ker pa je človeška narava pač takšna, kot je, je človek potreboval za uspeh pri lovu še nekaj in je tudi našel - v oblakih. Navkljub dobremu poznavanju okolja in divjadi ter temeljitim lovskim

Udeleženci skupnega lova po uspešnem zaključku lova na zadnjega volka, uplenjenega v Selški dolini.

pripravam se je pri poteku lova lahko še vedno kaj ponesrečilo in potrebna je bila dodatna pomoč, krivec za morebiten neuspeh pri lovu ali le izgovor zanj. Z nastankom organiziranih skupnosti ljudi je človeštvo dobilo tudi bogove. Tako kot za vse ostalo tudi za lov. Na naših tleh za divjad, lovce in lov še sedaj najbolj skrbita starogrška boginja Artemida (Artemis) in rimska boginja lova Diana, krščanstvo pa prinese zaščitnika lovcev in divjadi sv. Huberta.

Ob koncu 19. stoletja se korenitimi gospodarskim in družbenimi spremembami pridružijo kraji v avstro-ogrski monarhiji. S širitvijo delitve kapitala tudi družabnost, in s tem društvena dejavnost, doživlja razcvet. Imetniki lovne pravice – lovski zakupniki, se pričnejo združevati v lovska društva in zveze. Slovenski lovci kot svobodomiselnimi in narodno zavedni ljudje posnemajo svoje nemške kolege in leta 1907 ustanovijo Slovensko lovsko društvo.

Po prvi svetovni vojni lovstvo dobi nov razmah. Lovsko orožje je že zelo natančno in dostopno. Nekateri modeli iz tistega časa so v uporabi še danes. Stan, moč in spretnost izgubijo nekaj pomena, večji pomen pa pridobi nova sila – denar. V antiki lovi le aristokracija, v srednjem veku

zemljiška gospoda in marsikateri lovec izven teh kast glavo uplenjene divjadi plača s svojo lastno. V obdobju med vojnami lovske pravice podeljuje država ali njene upravne enote (ne več vladar). Lovne pravice se pridobi pod določenimi pogoji. Med drugo svetovno vojno že kmalu po začetku spopada narodna oblast prepove lov in s tem poskuša obvarovati divjad. Po končani vojni nastopi čas obnove in po nekaj letih pride na vrsto tudi lovstvo. Lovci iz Železnikov in okolice leta 1948 v gostilni Pri Škovincu ustanovijo Lovsko družino Železniki.

Ustanovitelji so bili: *Miha Šmid, Franc Bogataj, Filip Gartner, Polde Dolenc, Jože Benedičič, Franc Vidmar, Polde Veber, Viko Benedik in Vinko Markelj*, ki je kot najmlajši udeleženec pisal zapisnik in je danes edini še živeči ustanovni član LD Železniki.

LD Železniki od takrat doživi le spremembo lovišča ob ukinitvi državnega lovišča Ratitovec. Tako je sedaj lovna površina lovišča okrog 8500 ha, nelovne površine pa je približno 1000 ha. Lovišče je eno od največjih in najlepših v državi. Lovska družina Železniki ima v lasti tudi lovski dom s prevzemnico divjačine v Železnikih, lovski dom na

Leopold Gartner, Novak iz Jelovice, z jelenom leta 1927.

Uplenitelj volka Viktor Tolar iz Podlonka, 13. 2. 1953.

Toli in lovski bivak na Podnu pod Ratitovcem.

Lovišče je bogato naseljeno z mnogimi vrstami avtohtone divjadi, od neavtohtone divjadi pa tu živi samo muflon. Najpomembnejše vrste tu živeče avtohtone divjadi so: gams, jelenjad, srnjad, divji prašič od parkljarjev, veliki petelin, ruševac in gozdni jereb od gozdnih kur, lisica, kuna belica, kuna zlatica, jazbec, dihur, mala in velika podlasica od malih zveri, poljski in planinski zajec, navadni polh in podlesk, veverica, raca mlakarica, mnogo vrst ujed, sov, žoln, vranov in ptic pevk. Na nejevoljo ribičev pa se je pri nas kar stalno naselila

tudi siva čaplja. Od velikih zveri je ris zaenkrat bolj redek gost tega lovišča, divja mačka in rjavi medved pa sta v lovišču stalno prisotna. Volk v lovišču že nekaj desetletij ni več prisoten. V LD Železniki je trenutno včlanjenih 79 lovcev, ki s svojim delom in pravilnim odstrelom ohranjamo za prihodnost tisto, s čimer nas je obdarovala preteklost. In naj tudi ta zapis spomni spoštovano bralstvo, da lahko prav vsak posameznik stori kaj koristnega za okolje in raznovrstnost v naravi, ki je največje bogastvo za bodoče rodove. Ne vznemirjajmo ruševca in velikega petelina na rastiščih, saj sta obe vrsti na

Gams na paši.

Gams opazuje.

V pogonu na jelena so sodelovali: (od leve proti desni) France Kemperle – Češnjica, Stane Demšar – Zali Log, Ivan Žbontar – Zali Log, Leopold Gartner – Jelovica, Ivan Weber – Zali Log, Joško Weber – Škofja Loka, Leopold Kemperle - Weber – Češnjica.

skrajnem robu preživetja. Ne vznemirjajmo divjadi na zimskih krmiščih in staniščih z vožnjo in hojo izven markiranih poti in spuščanjem psov v lovišču. S tem bomo divjadi najbolj koristili in zmanjšali obseg škode, ki jo divjad povzroča. Prav nič nam ni treba skrbeti za mladiče divjih živali, ki imajo svoje skrbne mame, tudi če jih tisti hip ne vidimo. Tudi jajca divjih ptic bodo v gnezdih bolje oskrbljena kot kjerkoli drugje. Ob povezu ali morebitni drugi nesreči divjadi pokličite lovca. Ne bo vas grajal, ampak si za obvestilo zaslužite celo pohvalo.

Ruševca pri oglašanju.

Skupinska slika članov Lovske družine Železniki ob jubilejnem praznovanju 40-letnice delovanja.

Ruševec.

Za posredovane podatke gre zahvala ustanovnemu članu LD Železniki Vinku Marklju.
Stare fotografije, če ni drugače označeno, sta prispevala Anton Žbontar in Rajko Tolar.